

дипломна робота: 207, Водні біоресурси та аквакультура. Дніпро, ДДАЕУ, 2021. 62 с.

3. URL : https://kr.gov.ua/pro_misto_kriviy_rig/geografichne_roztashuvannya

4. Щербак В. І. Визначення первинної продукції фітопланктону і деструкції органічних речовин. Методи гідроекологічних досліджень поверхневих вод / Арсан О. М. та ін. Київ: Логос, 2006. С. 12–23.

***Роман Новіцький, Олена Божко, Леонід Левчук
(Дніпро, Україна; Дніпро, Україна; Марганець, Україна)***

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗРАХУНОК ЦІНИ ДОЗВОЛУ НА ЗДІЙСНЕННЯ ЛЮБИТЕЛЬСЬКОГО РИБАЛЬСТВА ЯК СПЕЦІАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ НА КАХОВСЬКОМУ ВОДОСХОВИЩІ

В Україні любительське рибальство, крім функції соціально значущої рекреації, є різновидом природокористування, яке конкурує з традиційним промислом. На жаль, на сьогодні в державі не визначені чіткі механізми державного регулювання любительського рибальства. Діюча законодавча база у сфері використання природних ресурсів є застарілою [1]. Любительське рибальство в Україні має значний потенціал позитивного впливу на економічний розвиток країни, але потребує додаткової уваги з боку держави. Воно може стати важливим соціально-економічним чинником зростання економіки регіонів і держави у цілому [2, с. 148].

Важливими пріоритетами сучасної національної політики у сфері рибальства повинні стати забезпечення продовольчої безпеки держави, ефективне управління природними біоресурсами, збереження гідробіонтів та їх біологічного різноманіття [3, с. 122].

Згідно з проектом Правил любительського та спортивного рибальства на 2022 рік [6] добування (вилов) водних біоресурсів дозволяється здійснювати рибалкам безоплатно у порядку загального використання водних біоресурсів для особистих потреб (без права реалізації) не забороненими цими Правилами знаряддями добування (вилову) та у мінімально дозволених для добування (вилову) розмірах видів водних біоресурсів під час здійснення любительського, спортивного рибальства та підводного полювання, за нормами добування (вилову) дозволених видів водних біоресурсів на одного рибалку за добу.

Любительське, спортивне рибальство та підводне полювання, що перевищує встановлені цими Правилами обсяги безоплатного добування (вилову) водних біоресурсів здійснюється за плату та у порядку спеціального використання водних біоресурсів, встановленому Постановою Кабінету Міністрів України № 992 від 25.11.2015 р. [4]. Спеціальне використання водних біоресурсів здійснюється користувачами водних біоресурсів на підставі дозволу на таке використання у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах).

Дозволи на право здійснення любительського рибальства на засадах спеціального використання водних біоресурсів видаються органами

рибоохорони. За видачу дозволів справляється плата, розмір якої розраховується Державним агентством меліорації та рибного господарства України за узгодженням з Мінфіном України.

За нашими розрахунками, вартість плати за дозвіл на любительське та спортивне рибальство у порядку спеціального використання водних біоресурсів може складатися з плати за спеціальне використання водних біоресурсів згідно з нормативами [5].

Почастковий і загальний розмір плати за дозвіл обчислено згідно з відомостями про любительський лов на Каховському водосховищі за 2018–2020 рр. за формулою:

$$П \text{ (для кожного виду)} = K \times S,$$

де P – плата за спеціальне використання водних біоресурсів, грн; S – середня маса улову рибалки за період, г; T – тривалість лову, днів.

Вагову частку (K) розраховували за формулою:

$$K = (L \times R) : 100,$$

де L – маса дозволеного законодавством добового улову (згідно з Правилами любительського та спортивного рибальства – 3 кг); R – відсоткова частка виду в уловах рибалок-любителів на Каховському водосховищі з урахуванням періоду лову; розраховується за формулою:

$$R = (t \times 100) : S,$$

де t – маса виду в улові рибалки-любителя за період, г; S – середня маса улову рибалки за період, г.

Сезонні дозволи розраховували на два періоди року (зимовий та літньо-осінній) та загальнорічний. Зокрема був розрахований орієнтовний дозвіл на використання водних біоресурсів строком на один місяць.

Використовуючи отримані у 2018–2020 рр. дані щодо складу, кількісних та якісних показників уловів рибалок-любителів на Каховському водосховищі ми обчислили показники для розрахунку обсягів плати за ресурс у зимовий період. Зазначимо, що зимовий період включає чотири місяця – грудень, січень, лютий, березень (загальна кількість днів – 100, виключаючи 20 днів міжсезонних періодів (льодостав та льодохід)).

Орієнтовна плата за спеціальне використання водних біоресурсів для 9 видів риби (плітка, краснопірка, окунь річковий, плоскирка, лящ, йорж, щука, судак, карась сріблястий) по цьому дозволу за зимовий період становить:

$$П = T (100 \text{ днів}) \times S (1,73 \text{ грн.}) = \mathbf{173 \text{ грн.}}$$

Також обчислювали показники для розрахунку обсягів плати за ресурс за літньо-осінній період (включає шість місяців – червень, липень, серпень, вересень, жовтень, листопад (загальною кількістю 170 днів, виключаючи 10 днів заборони в червні місяці).

Орієнтовна плата за спеціальне використання водних біоресурсів для 14 видів риби (плітка, краснопірка, окунь річковий, плоскирка, лящ, йорж, щука, судак, карась сріблястий, бичок, білізна, верховодка, короп, сом) по цьому дозволу за літньо-осінній період становить:

$$П = T (170 \text{ днів}) \times S (2,01 \text{ грн.}) = \mathbf{341,7 \text{ грн.}}$$

Річний період включає в себе всі місяці року за винятком періоду нересту та (встановлення льодоставу, льодохід). Загальна кількість днів – 270. Плата за

спеціальне використання водних біоресурсів по цьому дозволу становить: 270 днів $\times ((1,73 \text{ грн} + 2,01) : 2) = \mathbf{504,9 \text{ грн.}}$

Дозвіл на любительський лов (видобування риби) строком на один місяць розраховувався за допомогою середніх показників платні за спецвикористання водних біоресурсів протягом року: 1 місяць (30 днів) – це 1/9 частина від 270 днів; тоді $504,9 \text{ грн} \times 1/9 = \mathbf{56,1 \text{ грн.}}$

Таким чином, загальна вартість сезонних, річних та місячних дозволів на платне любительське і спортивне рибальство на акваторії Каховського водосховища може орієнтовно становити: на зимовий сезон – 173 грн; на літньо-осінній сезон – 341,7 грн; на рік – 504,9 грн; на один місяць: 56,1 грн.

Загальна вартість сезонних, річних та місячних дозволів на платне любительське рибальство повинна сплачуватися рибалками-любителями повністю незалежно від часу їх придбання протягом поточного року.

Зазначимо, що розраховані дозволи обґрунтовані на всі види риб, яких ловить рибалка-любитель у той чи інший період року (9 видів – взимку, 14 – у літньо-осінній сезон). Можна також розрахувати вартість дозволів на певний вид риби (якщо рибалка, наприклад, займається тільки спінінгом (ловіння окуня, щуки, судака, сома, білизни) або поплавочник (ловіння карася сріблястого, плітки, ляща, плоскирки, верховодки)).

Тоді, вартість дозволу на літньо-осінній сезон для поплавочника (ловіння 6 видів риб – карася сріблястого, плітки, ляща, плоскирки, верховодки, коропа) становитиме: $1,385 \text{ грн (обчислені дані вартості 1 кг біоресурсу)} \times 170 \text{ днів} = \mathbf{235,45 \text{ грн.}}$

Вартість дозволу на літньо-осінній сезон для спінінгіста (ловіння 5 видів риб – окуня, щуки, судака, сома, білизни) становитиме: $3,38 \text{ грн (обчислені дані вартості 1 кг біоресурсу)} \times 170 \text{ днів} = \mathbf{574,26 \text{ грн.}}$

Звичайно, вартість дозволу для спеціалізованого ловіння певних промисловоцінних риб (окремо – судака, коропа, сома) буде дорожчим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мухін В. М. Обґрунтування необхідності ефективного державного регулювання любительського рибальства в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 3. Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1408> (дата звернення: 21.04.2022). DOI: 10.32702/2307-2156-2019.3.101
2. Новіцький Р. О. Рекреаційне рибальство в Україні: масштаби, обсяги, розвиток. *Екологія та природокористування: збірник наукових праць*. 2015. Т. 19. С. 148–156.
3. Новіцький Р. О., Дворецький А. І., Христов О. О. Ретроспектива і сучасний розвиток рибного господарства у Придніпровському регіоні. *Розвиток Придніпровського регіону: агроекологічний аспект*. Монографія. Дніпро: ЛПРА, 2021. С. 80–125.
4. Про затвердження Порядку здійснення спеціального використання водних біоресурсів у внутрішніх рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах), внутрішніх морських водах, територіальному морі, виключній

(морській) економічній зоні та на континентальному шельфі України. Постанова Кабінету Міністрів України № 992 від 25.11.2015 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-2015-%D0%BF#Text>

5. Про затвердження Порядку справляння плати за спеціальне використання водних біоресурсів і розмірів плати за їх використання. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 лютого 2020 р. № 125.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/125-2020-%D0%BF#Text>

6. Про затвердження Правил любительського і спортивного рибальства. Проект наказу Мінагрополітики (06.01.2022).

URL: https://darg.gov.ua/_proekt_nakazu_minagropolitiki_0_0_0_11721_1.html

*Наталія Присяжнюк, Володимир Скиба
(Біла Церква, Україна),
Анна Горчанок, Бажена Хавтуріна
(Дніпро, Україна)*

ЖИВЛЕННЯ І КОРМОВІ ВЗАЄМОВІДНОШЕННЯ *BALLERUS SAPA* У КРЕМЕНЧУЦЬКОМУ ВОДОСХОВИЩІ

Ключові слов: клепець (*Ballerus sapa*), Кременчуцьке водосховище, якісний склад поживи, індекс наповнення.

Постановка проблеми. Однією з головних умов раціонального використання рибних запасів є знання стану популяцій риб, їх кормових взаємовідношень на даному етапі експлуатації водойми та встановлення закономірностей його змін [1; 2]. Впродовж усього періоду існування Кременчуцького водосховища дослідження стану його іхтіофауни здійснювали переважно в рамках постійного моніторингу сировинної бази, при цьому головна увага приділялась найбільш масовим видам, які формують основу промислу [1; 2; 3]. За цих умов дослідження особливостей кормових взаємовідношень, набувають особливої актуальності як в теоретичному, так і прикладному аспектах.

Мета роботи – дослідити особливості живлення та кормові взаємовідносини клепця (*Ballerus sapa*) впродовж вегетаційного періоду у Кременчуцькому водосховищі, оскільки в акваторії водосховища зосереджена значна частина нагульних угідь.

Результати досліджень. Клепець (білоочка) – *Ballerus sapa* досить нечисленний вид родини корокових і в своєму поширенні обмежений в основному верхньою і середньою частинами водосховища та притоками, які впадають в нього, тобто місцями де збереглися елементи річкового режиму і в першу чергу течія. На сьогоднішній день, клепець трапляється як на прибережних, так і на глибоководних, колишніх руслових, ділянках. До складу поживи клепця входять рослини, черви, моховатки, молюски, нижчі ракоподібні, личинки та лялечки хірономід, личинки інших комах (табл. 1).